સુરતની મઝા

અથવા

આનંદ લહેરી

પ્રકાશક— [illegible]

મુદ્રક— [illegible]

કીમત ૦-૨-૦

૨૦૮૧૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ સંગ્રહ
૧૦૯૭૪

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक ૧૦૮૭૫ वर्गांक

पुस्तकनु नाम સુરતની મઝા

विषय ર - ૨. ૧૬૨,

સુરતની મઝા.

સુરદેવ—

સિદ્ધિઓ—ઓ રાજયોગી રઢીયાળા, અમે જપીએ તમારી માળા,
સ્વામ રસાળા સ્નેહે સ્વીકારો, અમ ઉરના સન્માન,
તમે મનમાન્યા મહેમાન (૨)—હો રાજ

કાન્તિ—કાન્તિ દેવી હું જગે ગણાઉં, અનુપમ કાન્તિ શાન્તિ લાવું,
કલ્પવૃક્ષથી આપુ અધિક હું, મ્હોં માગ્યા વરદાન;
તમે મનમાન્યા મહેમાન—છો રાજ.

સિદ્ધાર્થ—આત્મ કાન્તિ મમ જગે પ્રસારી, માનવના દુઃખ સહુ સંહારી.
દિવ્ય જ્યોતિ જગમા વિસ્તારી, સ્થાપુ સુખનું સ્થાન,
અમારી એજ હૃદયની લ્હાણ.—છો રાજ

શ્રી—રિદ્ધિસિદ્ધિ નિશદીન દેનારી, ક્ષણમા ઇચ્છિતને કરનારી.
ત્રિલોકમા ફરનારી શ્રી હું આપુ અનુપમ ગાન,
તમે મનમાન્યા મહેમાન.—છો રાજ

સિદ્ધાર્થ—જગસેવા મમ લક્ષ્મી સાચી, જેથી રહુ હું નિશદિન રાચી,
એ વિણ સંપત્તિ સઘળી કાચી, અંતર અમ્યુ પ્રમાણ,
અમારી એજ હૃદયની લ્હાણ—છો રાજ.

ભૂતિ, ધૃતિ—અનુપમ અક્ષય વૈભવવાળી, ભૂતિધૃતિ નવ કોઇયે ભાળી,
કુબેરથી રઢીયાળી આપુ, વિભૂતિ હર્ષ નિધાન,
તમે મનમાન્યા મહેમાન—છો રાજ.

આત્મરતિને વિભૂતિ લેખતો, મન ચાહે ત્યાં નિશદિન ફરતો,
પુણ્યપથ સંચરતો દેવિ! ત્યાગું ભલે મમ પ્રાણ;
અમારી એજ હૃદયની લ્હાણ—છો રાજ.

રાજ તીલક— રાગ—ગરબો.

વાયા વ્હાણાં વસંતના આજ, સુધારો મેવા જીવન. મનમોહનજી.
અમે આશા ભર્યા શિરતાજ, પધારી ધન્ય કરો મનમોહનજી.

સાખી { "અંતરમાં આજે ઉગ્યો, રાજસ રસ ચમકાર,"
"અંગ મદન સચાર શું, મન્મથ યુગ અવતાર!"

થનગન થનગન ત્રિભુવન નાચે. તનમન નાચે જનમન રાચે—થનગન.

સાખી { "કલિઓને અલિ ચૂમતા કરતા અમૃતપાન,"
"પ્રિતમ ક્યારેં પૂરશો, આ અણમુલા અરમાન!"

કેમ સહિયે રે, કેમ સહિયે ફૂલ, શરીરે વિષબાણ જીવાડો.
ક્યા જઇયેરે ક્યા જઇયે, પરવશ અમૃત પ્રાણ પધારી.
ધન્ય કરો મનમોહનજી—વાયા૦

અરૂણોદય—

ઘેરી ઘેરી આવે ઘટાકારી રે—સાહેલડી!
કોયલ પુકારે ડાળી ડાળીરે—સાહેલડી!
સુંદર મનહર આમ્ર તરૂપર, શુક સારિકા બોલે,
આછી આછી આ આમ્ર મંજરી, સમિર લહરથી ડોલેરે,
યૌવન હીંચે હીંચોળેરે સાહેલડી!
તવ ચિત ચઢ્યું ચકડોળેરે સાહેલડી!
મર્મ વેદના અતિશય થાતી, મર્મ વચન કા બોલે,
નવ સુંદર તન બાગ ખીલ્યો મન, માળી મનોહર ખોળેરે—
અલબેલડી, સાહેલડી, રસવેલડી, સાહેલડી!

ભતૃહરી—

અલેખ જગાકે દ્વારે ખડા જોગી...
એ સ્વામી બીન અન્ય ન કોઈ આયો માંગન મમ ભોગી.

સુકન્યા સાવિત્રી— (યમ, સાવિત્રી-સંવાદ.)

યમ-શા માટે શ્રમ કરે સતિ, તુજ પતિ ભક્તિ સાચી (૨)
હવે પુત્રી વળ તું પાછી (૨)

સાવિત્રી-સજ્જન કેરા સાથમાં, મેં ડગ ભરીયા સાત.
મિત્ર ભાવે સુણજો હવે, દીન વનિતાની વાત
ધર્મ જે વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય ધર્મ ગ્રહસ્થાશ્રમ ગણીઓ;
કૃપાનાથ! મમ પ્રાણનાથ શું! રહી વૃતિ રાચી (૨)
વળુ મહારાજ? કયમ પાછી (૨)

યમ-સુણી વિવેક ભરી મૃદુવાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,
સત્યવાનના જીવિત વિના કંઇ, ઇચ્છિત વર યાચી (૨) હવે.

સાવિત્રી-મહારાજ! (મારાં અંધ સાસુ શ્વસુર આંખે દેખતાં થાય.)

યમ-"તથાસ્તુ" ભાગ્યવતી! તું અતિ દૂર આવી,
થાય કોથી મિથ્યા નવ ભાવી—શા માટે.

સાવિત્રી-પતિ સમીપ શ્રમ નહી જરી, જ્યાં જાએ મમનાથ,
તપ વ્રત આપ કૃપા વડે, ત્યાં આવુ તમ સાથ
સંગત સજ્જન તણી નથી સોધી, મૈત્રી સંત પુરૂષની મોંઘી,
કૃપાનાથ! મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃતિ રાચી (૨) વળુ મહારાજ.

યમ-અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારૂં, બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવિત વિના કાંઇ, ઇચ્છિત વર યાચી-હવે.

સાવિત્રી-"મહારાજ! (મારા બુદ્ધિશાળી સસરાજીને પાછું
રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય.)"

યમ-"તથાસ્તુ."ઉત્તમ વરએ આપ્યા ભાવે,હજી પ્રેમદા પૂઠળ આવે શા.

સાવિત્રી-સુપાત્ર જન કરતા કદી સુપાત્રનુ સન્માન;
સાધુ તો દુશ્મન તણું, પણ સાધે કલ્યાણ.
સતુપુરૂષોની સમાન દ્રષ્ટિ, દયા તણી વર્ષાવે વૃષ્ટિ,
કૃપાનાથ! મમ પ્રાણનાથ શુ રહી વૃત્તિ રાચી (૨)-વળી.
યમ-શીતળ વચન સુધાસમ તારા, તૃષા તૃષાતુરની હરનારા,
સત્યવાનના જીવિત વિના કંઇ, ઇચ્છિત વર યાચી-હવે.
સાવિત્રી-"મહારાજ! (મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધિ કરનાર
મારે સો ભાઇ થાય)"
યમ-"તથાસ્તુ." સાસરીયાનુ માન વધાર્યું,
પિયર તણું પણ કાજ સુધાર્યું-શા. માટે.
સાવિત્રી-પર દુખે દુખીયા બને, દુખદ હૃદય વિશ્રામ,
ભરૂસો મારે સતનો, ઠરવાનુ શુભ ઠામ.
સ્વજન માંહી વિશ્વાસ ન લાવે, સજ્જન ઘર પૂછતુ સો આવે,
કૃપાનાથ! મમ પ્રાણનાથ શુ, રહી વૃત્તિ રાચી (૨)-વળી,
યમ—મધુરા નવિન વચન સંભળાવ્યા, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યા,
સત્યવાનના જીવિત વિના કંઇ, ઇચ્છિત વર યાચી (૨) હવે.
સાવિત્રી-"મહારાજ! (મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો
પુત્ર થાય)"
યમ—"તથાસ્તુ," ઘટે ન થાવું અતિવર લોભી',
તજી પૂઠ હવે જા અહીં થોભી.—શા માટે.
સાવિત્રી-સ્વધર્મ વ્હાલો સાધુને, જે નવ ચુકે લગાર,
સાંપ્રત ભૂત ભવિષ્યની, ગતિ તણા આધાર.
સજ્જન ફરે ન આશા આપી, બોલ્યુ અબોલ્યુ ન કરે કદાપી;
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શુ, રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળી.

યમ—અમૂલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમાં ભક્તિ મારી;
ભગવતી ! છેલ્લું ઉત્તમ, અનુપમ, ઈચ્છિત વર વર માગી (૨) હવે.

સાવિત્રી-પુત્ર તણું મુજને દીધું, પ્રભુ ! આપે વરદાન,
જીવતદાન દઇ જીવનને, સત્ય કરો ભગવાન.

સુકન્યા સાવિત્રી—

સાવિત્રી—મારા મસ્તક કેરા મોર ! મેલી મુજને અહીં ક્યાં જાશો ?
ઘટે નહીં થાવું આમ નઠોર—મેલી.
દીઠો શો પ્રિયતમ ! મુજમાં દોષ ? શાણા ઘટે ન આવો રોષ,
પામું શી રીતે સંતોષ—મેલી
કહેતા હતા તું હૃદય મારૂં, પ્રાણ મારો એક,
ચતુર શિરોમણિ એ વચનો, શું વિસર્યા છોડી વિવેક,
મુજને નહીં કોનો આધાર, કરશે માત પિતા પોકાર,
મારા ગુણ ગુણના ભંડાર—મેલી

સુકન્યા સાવિત્રિ—

યક્ષકન્યા—ના તરસાવ(૨)મધુકર ડંખ દઇ ક્યાં ઉડે,
ફરી ફરી નહીં મળે આવો હાવ-ના.
સ્નાન કરી લે તન સરવરમાં, કળશ કનકના ગ્રહીને કરમાં;
લઇ લે સુખનો લ્હાવ-ના,
સત્યવાન-ઝાકળનું જળ હોય ન મીઠું, જાણી જમશો કાં એંઠું
તજ તુજ શ્વાન સ્વભાવ-ના

સુકન્યા સાવિત્રી—

લાગી લગન મને તારી, ઓ લલના ! લાગી,—(૨)
સુરપતિ ! મતિ શું વિસારી ?-ઓ-સુંદરી ! શચિથી, અધિક સુખ આપું
પટરાણી કરી સ્થાપું, ઉથાપું ન વચન મનોહારી.—ઓ.

પૃથ્વી પુત્ર— ભગવતી, અને સખીઓ.

નવીન પ્રેમરસભીની મૃગનયની, ભાન તુ ક્યાં ભૂલી આવી,
શાણી સલુણી મદન મદ ભીણી, કોણે તને ભરમાવી બ્હેન,-ભાનતુ.
સરવર તટપર જળક્રીડાએ, સહજ સખી એતો આવી,
ચંપક છાયે ઉભી રહી, એને ભોગીએ ભરમાવી,
અરસપરસ અમ આંખ મળી, મને લોચનીયે લલચાવી-બ્હેન.
માર્ગે જતા મળ્યો મધુકર, નિકટ ગઇ અણુજાણી,
મદભર રસીકા રસ લુટતા, રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી
મન ગમતાની મોજમજામા, ફુલવેણી વીખરાણી
બ્હેન ! ભાન ત્યા ભૂલી આવી—

બિલ્વમંગળ-સૂરદાસ—

દાસ પરે દયા લાવોરે દયાળુ દેવા દાસ પરે દયા લાવો —ટેક૦
સંસારી સબંધ ત્રોડી, જીવ આપ ચરણે જોડી,
હુતો બની બેઠો, બાવો બાવોરે—દયાળુ
આંખો વિની સંકટ આવુ, ખાડામા ગોથા ખાઉં,
વારે અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

બિલ્વમંગળ-સૂરદાસ—

આ તારા વચનો સારા, સ્નેહે સાભળતા
શાન્તિ પામ્યુ છે મન મારૂ રે આજે—આ૦
જગની જંજાળમાથી પડતો બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ ચિન્તામણી, ધારૂં રે આજે, !
ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતા હમેશાજી,
થવાનુ ત્વરાએ શુભ તારૂ એ શાણા—આ તારા

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ— રાગ, ભજન.
વિષય વાત મમ માત તજીને, કૃષ્ણ ભજન તુ કરવા દે,
ધર્મ વૃત્તિએ ધરણીધરતું, ધ્યાન ધૃતિથી ધરવા દે,
અધમપણાને અલગ રાખી, ભંડાર ભક્તિના ભરવા દે,
નટવર નામનુ નાવ મળ્યું છે, તો ભવસાગર તરવા દે'
નાશવંત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે–વિષય૦

સરસ્વતી ચન્દ્ર— રાગ, ભજન.
અયસે પાપીનર હોવેગે કલજુગમે.
પગડી બાંધે, પેચ સવારે, ઠુમક ઠુમક પાઉ દેગે.
ગલીઓ કે બીચ ફિરે બાવરે–નાર પરાઇ પાપી તકત ફિરેગે—
ભૂખે પ્યાસે સાધુ આવે, ચપટી ચુન ન દેંગે
સાલા સસરા રોજ જમાવે. ભાઇઓસે પાપી રોજ લડેગે—
માત બહેનકો કહ્યુ ન માને, મનમેં ન પાપ ધરેંગે.
જબ રાજાકો દંડ પડેગો રોક રૂપૈયા પાપી ગીનગીન દેગે—
લાલ સ્થભ લોહેકો ધખાઇ ઉસ્કે સાથ બધેગે—
તુલસીદાસ ભજો ભગવાના, પાપ પૂન્ય દોનો સંગ ચલેંગે.—

સતી અનસુયા—
ત્રિભુવન પતિ તારનાર, વ્હાર કરો મા...રી
વ્હાર કરો મારી હરિ, શાઓ સાહાકા રી–ત્રિભુવન૦
દીનદયાળ શરણે બાળ, ફિકરીના લ્યો સંભાળ,
પીડે છે પ્રાણીને પાપી દુષ્કાળ, પીવા મળે ન વારી–ત્રિભુવન૦
ભુલી ગઇ મમ દેહભાન, સ્વામીની સેવામા લાગ્યું તાન,
ક્યાંથી કરાવુ હવે જળપાન, પતિને સેવનારી–ત્રિભુવન૦

સરસ્વતિ ચંદ્ર—
શાંત સમાધી ધારી શું બેઠા, જાગો ઓ જોગી બાલા,
મ્હાર તમારે આવી ભીખારણ, ભોળી બિચારી બાળા,
ભૃષ્ટ કલંકિત પ્રેમથી વંચિત, સંચિત પાપની શાખા,
વરથી વિખુટી વચનની જુઠી, ભાગ્યની ફુટી ભાખા !
"ત્યાગી ઘરજન વનમાંહી આવી, રાત અંધારી ઘોરરે,"
"ભવ જંગલમાં ભૂલી ભમું, ત્યાં મળ્યા લુંટારા ચોરરે"
"લુટી શોભા સુખ અને લુંટયા સહુ શણગાર,"
"પછી પ્રજાળી પ્રેમદા, ધગધગતે અંગાર"
અલગ થયા શું યોગી મ્હારા, અલગ અલખ જગાવો,
શરીર સળગતા, શેશ વિભુતિ, અંગની અંગ લગાવો,

સતી અનસુયા—
મારે મોઢે મનાવી રાજી કહેવરાવી, કલાવી પટાવી પૂછો શું તમે (૨)
ફુલ સુગંધીવાળી રૂડા રંગે રૂપાળા, તેની મીઠી સુગંધી કોને ના ગમે (૨)
લીલા પીળા ઝાડ પાન, ઉપર પંખી કરે ગાન,
રોજ કાને સાંભળવા કોને ના ગમે (૨)
વાહ, કેવી છે શાણી, બોલે મધુર વાણી,
ડાહી ડમરીના બોલ મારા મનમાં ગમે—મારે

બુદ્ધદેવ— રાગ–ભજન, ઉસ્તાદી.
સાર આ સંસારમાં ન જોયો, મેં બહુ રીતે તપાસતા–સાર આ.
ધન ધરા સુત તાતની પ્રીતે, મોંઘા અવસરને મેં ખોયો–મેં બહુ.
મૃગજળ પીવા કામ ન આવે, વ્યર્થ ઇન્દ્રજાળમાં હું મોહ્યો–મેં બહુ.
પુણ્ય પરમાર્થનો માર્ગ ન શોધ્યો, જન્મને વૃથા મેં વગોવ્યો–મેં બહુ.

સતી અનસૂયા—
મેહમાન થયા તમે મારા, સ્વીકારશે. મેહમાની.
મેહમાન કરે મેહમાની દુનિયા કહે દીવાની (૨)
લક્ષ્મી—ધરી વસ્ત્રાભૂષણ અંગે, કરો રમત ગમત અમ સંગે, (૨)
રતિ—ઝુઝીએ મદનના જંગે,—સ્વીકારશો મહેમાની (૨)
અનસુયા—જેવી નીર વિનાની સરિતા, તેવી વહાલા વિણ વનિતા; (૨)
બીજી વ્યર્થ બધી મસ્તાની, દુનિયા કહે દીવાની, (૨)
લક્ષ્મી—કંઠે ધરો કુસુમની માળા, પહેરો નીલમના હાર રૂપાળા, (૨) મે,
શિર ઉપર મુગટ છોગાળા—સ્વી.
જેના પતી વસે પરદેશે તેણે રહેવું સાદે વેશે. બીજી વ્યર્થ બધી—દુ.
સતી અનસુયા—
આંખ વિના અંધારૂં રે, સદાય મારે આંખ વિના અંધારૂં.
કોઇ કહેશે લાલ લીલુ—આ ધોળુ ને આ પીળું;
મારે મન સઘળુ કાળુ કાળુ રે (૨) સદાય.
કોઇને જગ લાગે સારૂ—કોઇને લાગે નઠારૂ;
મારે મન જીવતર ખારૂં ખારૂ રે (૨) સદાય.
સરદારણા—
બંસીવાલા આજો રે મારે દેશ,
થારી સામરી સુરત પ્યારો બેસ—બંસી૦
આવન આવન કહે ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,
ગિણતાં ગિણતા ધીસ ગઇ મોરી, આંગરીયાંરી રેખ,
સાંવરીઆ, રસીલા, સલુણા, પીયાપે જીયામેં કરૂં એ નીસાર
દોહરો { હમતો જેગી પ્રેમ કે રે પ્રેમ હમારો દેશ
સુધ નહી પાઇ પીયુકી, તબ લીનો આ બેસ—થારી—બંસી,

અનસુયા— રાગ-ભૈરવી

નહીં ચીજ કોઇ ગળી, ગરજ સમ નહીં ચીજ કોઇ ગળી;
માનવંત નીજ માન મૂકી, દુસ્મનને પડતા ઢળી—ગરજ.

પાર્વતી—બળીયા પણ નિર્બળને નમતા, રાય રંક ઘર જાય,
સાવિત્રી—સોહુ પણ મોહુ થઇ બેસે, કળા શકાય ન કળી—ગરજ.
લક્ષ્મી—સમયાધીન થઇ ઝેર હળાહળ, પીવુ અમૃત ગણી,
નારદ—જઈ મહાસતીને શીષ નમાવો, જાય આપદા ટળી—ગરજ

બોલતો કાગળ—

ફૂલણજી ફૂલોમા ઝાઝા, ફૂલ્યુ ફુલ ફુલી કરમાશે
ફૂલી કરમાશે, ખીલેલુ આખર ખરી જાશે,
સરખા દિવસ ન ગયા કોઇના તેમ નહિ જાશે,
રેંટ તણી ઘટમાળ ભરાશે, ભરાઇ ઠલવાશે
"ઉજળુ એ સહુ દુધ" આજ અભિમાને દેખાશે,
જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો, ત્યારે સમજશે —

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

મજરીએ મનડુ મોહ્યુ રે, મન ગમતા મહારાજ,
મારા મન ગમતા મહારાજ, એ શુ દીલડુ અમ પ્રોયુ રે મનગમતા.
" શુ આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ? "

સાખી { " મનને તો ગમતુ ઘણુ, મુખથી કેમ મંગાય,
" વીણુ પ્રીછયે વીણુ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરાય "

સાખી { " માગ્યે માન ઘટે નહિ, જેવુ જ્યા દાતાર "
" સુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કર્ણ મોઝાર. "

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુ રે......મનગમતા.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

થઇ પ્રેમવશ પાતળીયા, મારા મનના માલીક મળીયારે .થઇ (૨)
પ્રીતે કરો મુખવાસ, સજનવા રાજ હૃદયના વાસી
પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ ફળીયારે થઇ.
ભાગ્યવત કર્યો ભગવતિ મુજને, જીવન સફળ થયુ મારૂં
કરો શ્રી હરિ શુભ તમારૂં, મારા મનના માલીક મળીયારે...થઇ.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક સોના શ્રી જગનાથ (૨)
કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના સૌ, બાજી એને હાથ—
ઋણાનુબંધે આવી મળતું, ખાળ્યુ નવ કોઇનાથી ખળતું,
જગત માત્ર તેને આધીન છે, અનાથના જે નાથ,
નહિ પીંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કાંઇ નવ જાણવુ,
સૌએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવુ,—જગત.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

શુ કહું કથની મ્હારો રાજ, શું કહુ કથની મ્હારી,
હુ તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ...... શુ કહુ૦
પરખી પારીજાતિક મે, "અરપણ કીધું મન મ્હારૂં,
પતી તણ પરલોક સિધાવ્યા, ફરી જીવતર મમ ખારૂં રાજ.—શુ કહુ—
ચદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ—શુ કહું—
અરપ્યું મેં સર્વસ્વ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી,
તજી જગત જ જાળ સર્વ હુ, પ્રીતે ભજુ ત્રિપુરારી—રાજ.

નડ-બત્રીસી— (સત્યા સત્ય નિર્ણય)

ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુદ્ધ પવિત્રજ સાર,
તેવું કુળ જો માહરૂ (તો) પડ પાસા પોબાર
હંસ ગયો સરોવર તીરે, દીઠું અમૃત સાર,
પીધા વીણુ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોબાર.
સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધરા ન ઝીલે ભાર,
તે ગુણ હોય મુજ મહીં, (તો) પડ પાસા પોબાર
નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ, ચોર કને ભંડાર,
કામી પાસે રહે કામની (તો) પડ પાસા પોબાર.
મીઠો આંબો સર્વદા ઉત્તમ ફળ દેનાર,
સત્ય અસત્ય ઠરે નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર,
વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે ઠાર,
દીઠું પણ અડક્યો નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર,
અહલ્યા સીતા દ્રૌપદી, સતી ખરી નીરધાર,
તેવું ચીત્તજો માહરૂ, (તો) પડ પાસા પોબાર
ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
ખાધા વિણુ ઉઠે નહીં, (તો) પડ પાસા પોબાર.

બોલતો કાગળ—

માલી વિનાની ખાલી, જોબન તણી ફુલવાડી,
હાએ સુકાઇ ચાલી, પણ નાવે જીવન માલી,
ગાલ-ગુલાબ તણી ગઈ લાલી, નરગીસ આંખ નમી મદવાળી,
ક્યો સભાળી ! જીવન માળી ?
પાણી વિનાની ડાલી તાપે તપી હરિયાળી,—માલી વીનાની.

નાદ-બત્રીસી—

કોમળ કાયા કાં કરમાવો, બાઇ ભભુતી ચોળી,
હવે ભભુતી મુજને વ્હાલી, દેહ દઉં રગદોળી,
પ્રીત ગઇ પ્યારા પ્રીતમની આશ ઉડી ગઇ આ અંતરની,
રૂપરંગ દઉં રોળી-કોમળ.

સુંદર શરીરે શોભે બા, હીરાના હાર રૂપાળા,
પ્રેમ દોરીએ અશ્રુ પારલા, પરોવી પહેરૂ માળા,
કંથ કૃપા વીણુ જોગણુ થાઉં, નાથ નામની ધુન લગાઉં,
પહેરી કંથાઝોળી-કોમળ.

એકજ ભૂલ—

બાપુ પૈસાનો જોઇ ચળકાટ, મોહમાં ભુલશોમાં !
જોઇ ખોટા ગીલટનો ઠાઠ, ડહાપણે ડુલશોમાં !
"લક્ષ્મી મળે કે લાલચુડાં, તરત આવી ભરાય છે,
"ખોટા વખાણુ કરી કરીને, ખાલી ફોલી ખાય છે"
"વળી વારસા હિસ્સાના કજીયા, કોરટોમા જાય છે'
"સોલીસીટર બારીસ્ટરોનાં, ખીસાં તાજા થાય છે"
જીતે તોયે મળે ઉની રાખ, એવી જીતે ફુલસોમા-જોઇ.
"આને ઠગું આને લુટું, એવા વિચારો કરાય છે,"
"ધન આવ્યુ તે રહેશે કે નહીં, એ ફીકરમાજ ફરાય છે"
"સટ્ટાને વળી રેસમાં જઈ, વગર મોતે મરાય છે !"
"વળી જાય વઠી દીકરા, ઘેર ઘેર હોળી થાય છે,"
એવી માયા નચાવે જેમ, તેમ બાપુ ઝુલશોમાં-જોઇ.

—રાજકઠીયારાની વાર્તા.—

રાગ-દોહરાની ચાલ.

ભારતખંડમાં સુંદીર ગામ, ક્ષત્રિઓનુ મોટુ ધામ,
જગજા' નામે પુરનો ધણી, સ' નામે રાણી પદમણી,
એક દીવશ નીશાએ રાય, પાસે રાણી ચાંપે પાય,
રાત દીવશનો પડ્યો વિવાદ, હોડ કરી કીધો સવાદ
ચંદા ઉતરી બેને ચાય, રાજા હઠમાં આવી જાય,
હજીઆએ હાજહા કરી કાળી રાત બપોરે ઠરી,
ગર્ભવતી ગુણવતી નાર, મુકી રાત્રે વન મોઝાર,
રોતી પીટતી રાણી ગઈ. વનમાં પ્રસુત પીડા થઇ,
જાયો કુંવર કન્હૈયો કહાન, જાણે બીજો ભુપ નિધાન,
પણ પતી વીણ સતીનુ મન કચવાય, જુવે પુત્રને રોવાઇ જાય,
રાણી શોક અધીક મન ધરે, દીકરો લઇ દક્ષીણ પરવરે
સુખ દુખના આવ્યા દીન, સતીનું શરીર થાતુ ક્ષીણ,
પુત્ર ઉગારી માતા મરે, સિદ્ધિ સ્વર્ગ વીશે સંચરે,
મરતા માદળીયુ દીધ હાથ, માતાએ આશીષ સગાથ,
કુંવર પછી કઠીયારો ઠર્યો, પીતા ક્રોધથી કુંવરી વર્યો,
સતીયે દળદર કહાડ્યુ દુર, ત્યાથી આવ્યા શ્રી સિદ્ધપુર,
કપટે કથ વગડે ઉપડે, સતી સસરાને પાલવડે,
—કહો જોગી પતી કહા જઇ રહ્યા ' ×જંગલમાં જોગી થઇ ગયા,
—કહો જોગી સસરાનુ શું થયું ? ×પુત્ર વધુ પર ચિત્તજ ગયું,
* કુંવર તાતથી કેમ પમાય '—સતીને પતીનો સમાગમ ક્યા થાય,
× ઉત્તર સામી આંખો કરો, દક્ષીણ સામી પીઠજ ધરો,
જયો પિતાશ્રી જોધાણનાથ, લે સતી તુજ પતીનો હાથ

(રાજકઠીયારો નોવેલમાંથી)

એકજ ભૂલ—

છે સદા સમય પાપેથી છુટવા, શીદ ડરે નાદાન ?
શીદ ડરે નાદાન ! કહું તો સારી શીખામણ માન (૨)–છે સદા૦
જેમ પાણી ઝળકે મોહી, દોડે તુ ભૂલી ભાન,
તેમ પ્રભુને સહેજ પકડય તો, થાય પરમ કલ્યાણ–છે સદા૦

સાખી {
જીવ મુસાફર શરીર હોડીને, છે મનરૂપી સુકાન,
મનથી મરવુ મનથી તરવુ, મનપર રાખ નીશાન.
કર્યું એટલુ નાખ કુવામા, આજથી તજ તોફાન,
માંડય ચાલવા સીધે મારગે, આજથી થઇ સાવધાન

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી— રાગ–ભજન

રામ ભજ તું પ્રાણીયા, તારા ભવની ભાવટ ભાગશે (૨)
“ બોલો રામ સીતારામ ” પખીડા તું જો વિચારી,
કર્મ તારા સે સભારી, ! વાસના નઠારી તુને રૌવ રૌવ નર્કે નાખશે—રામ.
મૂઢ તે મતિ વિસારી, મતિ તેવી ગતિ તારી,
ઉડજે સંભારી તારી કાયા કચનની થશે—રામ.

એકજ ભૂલ—

અજબ છબીલી તારી, ગજબ ખુબી છે, લલચાવ્યો લટકાળે,
જોઇલે જોઇલે જોઇલે, આ ચપળ નયનનો ચાળો—અજબ.
આ ગાલની લાલી ઉપર, બુલ બુલ મરી મરી જાય છે ?
આ વહાલની પ્યાલી ઉપર, મુજ મન ઠરી ઠરી જય છે ?
આ વાંદરાને વાંદરીનો ખેલ અહીંયા થાય છે
ભાઇ ! આમ બધરી જોઇ ને દુનીયા દિવાની થાય છે.
- અગને મરોડે પાડે પરવશ પ્રાણ (એ તો)–જોઇલે—

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી— રાગ—ભજન.

રૂપે શું મન રાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન ભજો (૨)
હાડમાસને રૂધીર ભરેલુ, મઢ્યુ ચામડે અંગ, (૨)
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ,
ભરૂસો નહીં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન—

એકજભુલ—

આપણે કરશુ વકીલાત, ત્યારે ભરશે કોણ પાણી ?
પછી ધણી ધણીયાણી, થઇને મ્હાલશેરે—આ ?
આપણે પેરશુ પાટલુન, બુટ કોટ નેકટાઇ,
પછી ધણી સેથા ટપકી, પાડી નાચશેરે આ.
આપણે થાશું સોલજર, કરશુ ધુમ ફરરર!
વરજી લેધા ચોળી પહેરી, સાચવશે ઘર!
ઘાઘરા પલટણ કરશે દેશનો ઉદ્ધાર,
આ મારા હીંદ તારો થઇ ગયો બેડો પાર!—કરશુ

સમાપ્ત.

દુનિયામાં ઉત્તમમાં ઉત્તમ સ્નેહી તો મિત્રોજ છે!!!

જો તમારે એવા ઉત્તમ, મુંગા મિત્રો મેળવવા હોય તો જરૂરજ હમારાં "પુસ્તકાલય" ની મુલાકાત લ્યો. કારણ કે સારૂં અને શીષ્ટ વાચન, તે ઉત્તમ મિત્રોનીજ ગરજ સારે છે. વધુ માટે, લખો અથવા મળો—

તમારે માટે સંખ્યાબંધ પુસ્તકોનુ સંગ્રહસ્થાન નીચેને શરનામે મોજુદ છે. પ્રાઇશલીષ્ટ માટે લખો—

ઠક્કર હરિલાલ અને પ્રાણલાલ બુકસેલસ.
પુસ્તકાલય, સ્ટેશનરોડ—સુરત.

તદ્દન નવા બહાર પડેલાં પુસ્તકો.

જળસમાધી વા દેવી શારદા.

પાંચ ચીત્રો: ગ્લેઝ કાગળ લગભગ ૧૦૦ પૃષ્ઠ

શ્રી કૃષ્ણ ભજન સાગર.

અચ્છીત રંગીન કવર ગ્લેઝ કાગળ, લગભગ ૭૫ પ્રષ્ટ.

ખ્યાલ સાગર ભા. ૧—૨ જુદાં

કલમી તુરશના જાણીતા ખ્યાલો નો મોટો સંગ્રહ

પૃષ્ઠ લગભગ ૭૫x૭૫

રાજર્ષિ ભર્તૃહરી

હરિગીત છંદમાં સચોટ નવલકથા ચાર ચિત્રો સાથે

પૃષ્ટ લગભગ ૬૦

હરેકની કીમત ફક્ત આઠ આના

ટ. ખર્ચ અલગ લખો

ઠક્કર. હરિલાલ અને પ્રાણલાલ બુકશેલર્સ

ઠેકાણું —ટેરેશાનરોડ સુરત.

નોટ—વેપારી તથા ફેરીવાળાઓને મ્હોટો લાભ એકવાર ઓર્ડર આપી ખાત્રી કરો વધુ માટે પત્રવ્યવહાર કરો—લખો—ઉપલે સરનામે

સુરત ગનપુરી બાગળ ઉપર આવેલા શ્રી અનાવિલ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં -ખુભાઇ લલ્લુભાઇ દેશાઇએ છાપ્યું.